

1. rationibus. 1. Ad eandem disciplinam pertinent & referuntur attributa entis, tam absoluta, quam respectiva, ad quam pertinet ipsum ens.
- Zab lib. 2. Atqui ad Metaphysicam pertinet ipsum ens, *Aristot. 4. Metaph. c. 1.* Ergo.
- post ad 2. Omnia quæ sunt abstracta à materia, tum re, tum ratione, sunt Metaphysica. Atqui causa est abstracta à materia. Ergo. Minorem probo: Quia
- cont 48. 2. causam in Metaphysicis considero formaliter, abstractivè, generalissimè & qua causa est. 3. Distinguo inter tractationem causarum generalem & specialem. Et rursus circa generalem inter realem & intentionalem seu mentalem, & dico quòd realiter agatur de causis in Metaphysicis, dum nimirum considerantur, ut attributa entis realia & generalissima. *Fons. 3. Metaph. c. 2.* Intentionaliter in Logicis, quatenus sunt notiones secundæ & species argumenti. Specialiter verò in omnibus disciplinis, quatenus limitantur ad certum entis genus, quod in aliqua consideratur disciplina. Breviter: Causæ generaliter & quidem realiter, in quantum causæ & entium attributa sunt, propriè pertinent ad Metaphysicam: intentionaliter ad Logicam: specialiter ad omnes disciplinas.

DISQUISITIO II.

An principium & causa idem sint?

1. **Negativa** thesis defenditur & approbatur. **S**ola negativa thesis est vera. Rationes sunt: Primò: Quia non recipiuntur. Quæ autem non recipiuntur, illa non sunt idem, quia non sunt unius ejusdemque ambitus. Nam omnis causa est principium, sed non reciprocè omne principium est causa. Punctum enim est principium lineæ, & tamen non est causa lineæ. Utimur igitur vocula Causæ in his duntaxat, quæ influxum & dependentiam includunt, Principii autem in iis etiam, quæ nihil tale involvunt, sed duntaxat ordinem & enumerationem quandam significant. 2. Quæcunque obtinent rationem generis & speciei, illa differunt. Atqui principium & causa hoc faciunt. Ergo. Minorem probo. Quia causa definitur per principium tanquam species per genus. Sed objicitur nobis, quòd Aristoteles causæ vocabulo pro principio sæpe sit usus. Respon. Objectio hæc est nullius momenti. Non enim putandum, mentem Aristotelis hanc fuisse, quòd nimirum causa & principium sint æquipollentia, quod vel vocula Sæpius, in qua est emphasis, subindicat: sed Aristoteles aliquando Causæ vocabulum improprie, late, &

late & generaliter sumpsit pro principio. Inde autem non sequitur, causam, æquè late patere ac principium, ut ante à nobis fuit probatum. Constat igitur ex antedictis, quòd causa & principium non sint idem, sed differant. Quæritur autem, quo oppositionis modo? Respon. Distinctio est triplex: realis, rationis, & ex natura rei. Ad realem non possunt referri. Quia realis distinctio est inter ea, quæ accurate opponuntur. Accurate autem opponi nihil aliud est, quàm non ingredi seu includi in constitutionem & essentiam alterius. *Ursin. in disput. de distinct. reali & rationali quest. 14.* Jam verò principium ingreditur definitionem, & per consequens essentiam causæ. Ergo non differunt realiter. Nec ad oppositionem rationis referuntur. Nam cui non competit definitio, eidem nec definitum. Atqui principio & causæ non competit definitio distinctionis rationis. Ergo. Minor probatur: Quia distinctio rationis definitur, quòd sit excogitata à pura pura ratione, nullum habens in re fundamentum. Jam verò differentia principii & causæ non pendet à pura pura ratione. Quia cessante mentis operatione, non tollitur, sed manet, eò quòd habeat in re fundamentum. Ergo relinquitur, quòd adhuc alia sit distinctio intermedia ab his duabus diversa, ad quam referantur principium & causa. Quod sic probo: De quo prædicatur definitio, de eodem etiam definitum prædicari necesse est. Atqui definitio distinctionis ex natura rei (quæ talis est: distinctio ex natura rei est inter ea, quorum alterum pertinet ad perfectionem alterius) competit principio & causæ. Ergo. Minor probatur. Quia principium ingreditur definitionem causæ. Unde sic argumentor. Quæcunque se habent tanquam genus & species, illa differunt ex natura rei. *Clariss. Ursin. disput. 18. de distinct. reali & rat. q. 16.* Atqui sic se habent principium & causa, ut supra probavimus. Ergo. Concludo igitur principium & causam non esse simpliciter idem, sed differre: & quidem ex naturâ rei; quod erat probandum.

Quæstio
de modo
distinctio-
nis.

Responsio.

DISQUISITIO III.

An causa & causatum sint relata?

HÆC quæstio in utramque partem probabiliter disputari potest. Pro Pro thesi
thesi negante militant hæc argumenta. 1. Relata sunt simul. Cau- negante.
sa & causatum non sunt simul. Ergo non sunt relata. Minor probatur: 1.